

SAMOBORSKI LIST

— Glasilo za lokalne interese. —

God. XIII.

U Samoboru, 1. travnja 1918.

Br. 11.

Samoborski List izlazi svakog 1. i 15. u mjesecima. — PRETPLATA na pol godine za općina K 350, vanjske K 350, a inozemstvo

Uprava i uredništvo nalazi se
TRG LEOPOLDA SALVATORA br. 3
(tiskara S. Šok.)

OGLASE prima uprava prema cjeniku. Za oglašivače, koji se više puta uvjetuju, daje se znatno popust. Rokopisi se ne vraćaju.

Stranci u Samoboru.

Tempora mutantur...

U Samobor naviru stranci ko za okladu. Tek je svibanj, a stranaca već vidjamo svuda. Kad je već sada tako, što će biti istom u srpnju ili kolovozu?

Nemamo ništa protiv stranaca kao takovih. Nekoć-za mirnih vremena-mi smo se pače od srca radovali njihova dolasku. No danas-izjavljamo iskrenonjihov nas dolazak zabrinjuje. Oni će nas i sami pojmiti, zašto to.

Samobor, što se tiče životnih namirnica, stoji vrlo slabo. Naši seljaci gravitiraju u Zagreb, a koja seljakinja dodje na naš trg, ta ne zna, šta bi cijnila robu. Danas je poznata činjenica, da su u Zagrebu živežni produkti jeftiniji nego u Samoboru. Već smo na ovome mjestu istakli pot.ebu, da se zabrani izvoz u Zagreb. Samo bi se na taj način mogla osigurati potreba za naše domaće općinstvo. No ovaj naš prijedlog nije našao uvažjenja, a vlakovi krcati živežnim namirnicama voze i dalje u Zagreb na našu golemu štetu. Kad je tako i kad na trgu nema živežnih sredstava ni za samoborsko općinstvo, kako će taj trg prehranjivati još i strance?

Evo u tome je stvar i otuda naša opravdana bojazan, da će-uslijed stranaca- još većma poskupiti i da naši

ljudi uopće ne će moći da pokriju svoje potrebe. Ako se uzme još uobzir, da smo usrećeni i s velikim brojem prekupaca, što iz Samobora, a što iz Zagreba, da nadalje imamo i stanovit broj kriomčara, kojisa našega trga vuku robu, onda žalosna slika samoborske prehrane odskaka još u većoj mjeri.

Sad, ako možemo isposlovati zabranu izvoza živeža — barem za sezone — u Zagreb ili ne možemo. Ako možemo, ne bi nam bilo teško prehraniti jedan primjereni broj stranaca; ali ako ne možemo, tu zabranu isposlovati, onda samoborska okolina nije kadra hraniti i Zagreb i strance. Sve to će ići onda samo na štetu domaćega općinstva, koje i onako teško kuburi i ne može da veže kraj s krajem. Još valja primijetiti, da se naše općinstvo u najvećem svome dijelu ne može takmiti u novčanim sredstvima sa često bogatim strancima, pri čem je jasno, kako će doskora izgledati cijene na našem trgu, i koliko će još preostati za samoborsko općinstvo — —

Lječilišta obično posebice dobijaju živežne namirnice, da prehrane strance. Koja to ne mogu, javu to u novinama upozorujući zavremena strance, da ne dolaze u to mjesto.

Ako su pozvani faktori sigurni, da će moći prehraniti današnje strance kao i one, koji namjeravaju još stići k nama, onda je druga stvar, ali ako nije zato uvjeta, naše će trg. poglavarstvo u sporazumu sa zastupstvom dobro učiniti ako pitanje stranaca uzme ozbiljno u pretres i poduzme sve korake, koji su nužni da se osigura potreba domaćega žiteljstva i da ono ne mora stradati radi stranih gosti, od kojih mnogi i ne dolaze radi oporavka ili bolesti, već tek stoga, da se kod nas prehrane u najkritičnije doba.

Rekvizicija goveda.

Rekvizicija goveda je jedna mjera, koja se od ostalih rekvizicija razlikuje u toliko što ona pogodja našu nacionalnu ekonomiju u najosjetljiviji živac.

Za cijelo vrijeme rata izuzimajući prvi početak, pa sve do nedavno bili smo nekako u povoljnijem položaju u toliko, što se kod nas nije kao u drugoj polovici monarhije kontigent blaga za vojsku namirivao rekvizicijom već slobodnim kupovanjem.

I baš u ovom slobodnom kupovanju leži razlog, da je naše stočarstvo ostalo i za rata produktivno, da nam to jedino vrate života i blagostanja nije presanulo.

Prošlogodišnja suša prouzročila je nestašicu a ujedno i silno poskupljenje krme. Savim je naravno da je i cijena blaga, prehranjenom preko zime skupom krmom morala porasti i porasla je znatno, za nekoliko kuna po kilogramu.

Hrvat. pučka crkvena popijevka.

Pisao: Milan Zjanič.

(Nastavak).

Kad pastiri to slišaše,
Duhom svetim se važgaše,
Ter se na vkup zgovoriše
Ednim glasom vsi rekoše:
•Potacimo v Vitliomu,
Potacimo k božju domu,
Pogledajmo bože grada,
Pozdravimo boga mlada!
Oni tamo skoro takše
I naldoše čudo vekše,
Diva sina povieše,
Ki vsim svitom obladaše,
Traviel mu prostiraše,
Bog v esleeh počivaše.
Mladenaš e slai meda
Ki na pravih sladko gleda.
Volak simu otgoniše,
Oslek mu se pokimaneš.
Školi boga snaha tade

A grlišnik ga ne zna sada,
Pastiri se povračiše
Glasom boga pohvališe.
Slavu božju ku vidliše,
I družim ju navistiše.
O Isuse, boži sinu,
Slava budi tebi vinu!
Sinu boži budi hvalen,
V vse veki vekom, Amen!

Strohal drži, da je ta pjesma nastala u području senjsko-modruške biskupije, možda u Vinodolu, jer ima osobina starog vinodolskog narječja.

Dr. Josip Mantuani, ravnatelj zem. muzeja u Ljubljani i glazbeni historik slovenski našao je u Beču prigodom glazbene izložbe g. 1892. •Hrvatsku crkvenu pjesmaricu• iz g. 1635. od Atanazija Georgicea. U •Sv. Ceciliji• 1915. svezak IV., V., VI. napisao je Mantuani raspravu o tom djelu. Naslov je pjesmarice ovaj: •Pisani za napjevanje, napjevanje i napjevanje svi svaga godišnja slavnost i kako se u organu s yodnim glasom mogu sprijeti napjevanje po Aa-

naslu Georgiceu u Beču. iz Pritislopiša Matea Formice. Lito gospodina našega Isukarata 1635.

A. Georgiceo (Georgičević) umro je oko g. 1640. Bio je član ugledne porodice iz Dalmacije, valjda Splitsanin. Posjedovao je veliko znanje i spremu, pa ga je car Ferdinand II. imenovao svojim savjetnikom i povjeravao mu razne misije i poslanstva. Darovao mu je zato imanje Švarča kod Karlovca. Georgiceo bavio se literaturom, pa je izdao par knjižica duhovnog sadržaja. Poezija mu je slaba, proza bolja, kako tvrde naši literarni historiči. U pjesmarici nalazi se ne samo teksti pjesama već i napjevi, po tom je Georgiceo bio i skladatelj.

Dr. Mantuani donosi u •Sv. Ceciliji• i napjeve iz te pjesmarice i to: za Advent, Božić, Uskra, Spasovo, Duhove, Tijelovo, Sve Svete po jednu a u čast Mariji 4 pjesme. U spomenutoj raspravi ocjenjujuć rad Georgiceov veli dr. Mantuani: •Georgiceo pruža nam u svojim pjesmama glazbu na tuđoj, talijanskoj podlozi, no ipak je kušao pogo-

Sve do ovog proljeća uvažavao je vojni erar pod uplivom moćnih ugarskih feudalaca stečarsko-ratarski karakter zemalja Hrvatske i Ugarske, već i radi toga što je u interesu i vojnog erara kod nas plaćao govoda skuplja nego u Austriji.

Ne jer vojni erar nije voljan sadašnje visoke sajamске cijene plaćati, a zemlja, odnosno vlada, mora preko centrale za promet sa stokom odrediti joj kontingent mjesecne namirivati i jer mi nemamo nigdje takvog dobrotvora, koji bi mjesечно davao nekoliko milijuna kruna, da namiri prodavaocima blaga razliku između cijene vojnog erara i sajamске cijene, to nije preostalo drugo nego ili prepuštiti vojnom eraru, da sam prevadja rekviziciju, ili se obvezati rekvizicijom po civilnim oblastima namirivati traženi kontingent. Jasno je, da je ovaj posljednji način rekviziranja mnogo bolji, jer civilne oblasti mogu ipak obzirnije postupati i poznavajući domaće prilike mnoge momente uvažavati, koji mogu biti od velike važnosti za stočarstvo a i za pojedince.

U tu svrhu izšla je banaka naredba od 9. ožujka e. g. o rekviziciji govoda za mjesec ožujak, kojom se propisuje postupak kod rekvizicije. Nusgrađno spominjemo da je za mjesec ožujak, travanj i svibanj preplan kontingent za cijelu Hrvatsku za svaki mjesec 18000 komada govoda. Prema §. 5. ove naredbe imaju općinska poglavarstva propisani im kontingent razdijeliti, a ako bi se stočari protivili dobrovoljnoj predaji određenih govoda ovlaštena su poglavarstva, da mogu i prisilnim načinom govoda oduzeti.

U tom slučaju gubi vlasnik oduzetih govoda 20 % od kupovne i nosi troškove evakvog postupka. Osim toga prema §. 9 iste naredbe kažnjava se zatvorom do dva mjeseca i novčanom globom od 600 K. tko predaju govoda bilo kojim načinom onemogućiti. Od rekvizicije je izuzeto prema §. 7. te naredbe vezno blago, potrebno za sušne izvršavanje gospodarskih poslova, steone (brodje) krave i govoda, koja iz stečarskih obzira kao rasplodnu stoku poštediti valja.

ditu popularni (pučki) ton. Posvema mu to nije uspelo, a nije ni začudno. Uzgoj, koji je nazrijevao u starim klasicima s njegovom matematičnom umjerenosti, uzor svega umjetničkog rada i stvaranja, odviše je uplvisao i na našeg Georgićea. Narodno pjevanje bilo je izobraženim one dobe gotovo barbarstvo. Upravo to je prouzročilo, da smo izgubili iz naše narodne jugoslavenske glazbene riznice mnogo pjesama i napjeva. Tim je on zaslužniji, što je unatoč tomu išao za tim, da se sa svojim napjevima približi pučkom čuvstvovanju. Upravo zato način umjetnog skladanja po načelima 17. vijeka ne može umanjiti velikih zasluga našeg Georgićea. Valja pomisliti, da mu je bila prema tadašnjim prilikama druga svrha: on je imao svojim zemljacima dati dogmatično pravilne pjesme, da ih pjevaju kod službe Božje i razmatraju istine, koje je odredila sv. crkva za dotični blagdan. Pa kako bi u tekstu željeli ovdje ondje većeg poleta tako zaostaje i glazba u prstonarodnim oblicima te se nehotice odijeva u izobražene forme, pošto je i tekst izvira iz učenosti. — Tako dr. Mantuani o Georgićevim pjesmama. Glazbeni prilog «Sv. Cecilije» god. 1915. i 1916. donesao je 2 pjesme Georgićeve i to: «Kraljica nebeska» i «Majko naša» po harmonizaciji dr. Mantuanija.

(Nastavlja se.)

Zemaljska vlada držeći da jedan razlog visokim cijenama leži i u prekupijivanju, blaga po različitim prekupcima izdala je naredbu od 1. travnja t. g., kojom se uvadja t. z. kupovne dozvole t. j. svaki onaj koji želi kupiti na sajmu govodo, ovcu ili kosu mora imati od općine i kotarske oblasti potvrđenu kupovnu dozvolu, kojom se potvrđuje, da vlasnik dozvole treba dotičnu stoku u svoje gospodarske svrhe, na taj način smiju na sajam doći samo oni, koji su dotjerali blago na prodaju i oni, koji se mogu pokazati kupovnim dozvolama.

Kako dugo će rekvizicija trajati ne znamo no jedno stoji, a to je da nas se je ova rekvizicija neugodno dojmila, ali kad uvažimo naš ovisni položaj, pa i to, da se danas u cijeloj monarhiji i u Ugarskoj namiruje blago za vojaku rekvizicijom, očekujući od naših oblasti, da će je savjesno i pravedno provodjati, kako bi je stočari što lakše podnijeli, a naše stočarstvo što manje oštećeno ostalo.

M

Domaće vijesti.

Promaknuće kod vojništva. Auditor-asporučnik gosp. Adolf. Weber promaknut je na auditora-satnika. Čestitamo.

„Jeka“ na Tijelovo. Revna naša „Jeka“ iznenadila nas je na Tijelovo glazbenom produkcijom. Kod svečane sv. mise u župnoj crkvi izvela je „Missa in honorem S. Cecilie“ (Misa u čast sv. Cecilije, zaštitnici glazbe) sa mješoviti zbor od Antuna Foerstera. Foerster je priznat slovenski skladatelj, naročito crkveni, čija se djela u velike cijene i izvan granica Slovenije. Ova misa ima sve odlike njegovih kompozicija: pisana je polifono t. j. mnogoglasno svaki glas vodjen je samostalno, harmonije su naravne i lijepe, ritmika i dinamika usorna a cijelim djelom provejava crkveni dah.

Izvesti to djelo može valjan zbor. „Jeka“ si je postavila dosta tešku zadaću i riješila ju je čvrsto. Pjevalo se korektno. Pohvalu zaslužuju i pjevačice i pjevači. U novije vrijeme ženski je zbor popunjen i broji sad 18 pjevačica.

Kao misli uložci izvedeno je: 1. O žrtve spasa našega“ mješoviti zbor od Kralja. 2. O. Kamilo Kolb: „Prejasma kraljice“ muški zbor i 3. Mirko Novak „Paage lingua“ mješoviti zbor. I ove su skladbe izvedene lijepo. Sve je to uvježbao župnik g. M. Zjanić, a dirigirao vješto g. Adolf Biaga, kapelan. Čest im i hvala!

Samobor može biti ponosan, da imade evako valjano pjevačko društvo, koje i u ovim teškim vremenima lijepo djeluje. „Jeka“ čestitamo na ovom krasnom uspjehu i želimo, da joj to bude poticaj, da ne ustane već da i unapredak radi za lijepu pjesmu.

Služatelj.

Diletantsko kazalište. U prvoj polovici narednog mjeseca otvara ovo kazalište svoju ljetnu sezonu u prostorijama koje su za tu svrhu i uređene. — pa će uprava osim komedija i lakrdija donositi i obilje, strogo književne drame, — a uz to će nastojati da priredi i po koji glazbeni koncert.

Za ovaj poduhvat običali su nekoi članovi hrv. zem. kazališta kao i članovi vanjskih društva svoje najsjevernijiye gostovanje.

Sezona će se započeti sa duhovitom komedijom „Nevjerujući Toma“ sa g. Dragutinom Freudenbergom u naslovnoj ulozi. U istoj komediji će uz naše diletante nastupiti i neki zagrebački gosti.

Pripreme za tu komediju već su u tečaju.

Dobrotvori „Jeka“. Gosp. Janbo Kuhar iz Lužnice, nekadanji izvršujući član „Jeka“, šalje 50 K. kao član utemeljitelj.

Gospodja dragica Štefina, slušajući krasno pjevanje na Tijelovo, položila je 50 K kao član utemeljitelj. — Tako se danomice pune stranice „Zlatne knjige“ imenima dobrotvora naše „Jeka“. Neka im bude usrdna hvala.

Dar. Gosp. dr. Mihovil Žokalj, sudac u Mostaru, darovao je 10 K kao pripomoć za nabavu nagradnih knjižica dobroj djeci samoborske škole krajem školske godine. Na tome daru zahvaljuje mu uprava škole.

Za siromašnu školsku djecu u Samoboru darovale gg. Josip i Fanika Ditsler rođ. Hodnik K 20.

Samoborci na književnom polju. „Ilustrovane Novosti“ donijele su pjesmu Josipa Milakovića sinu Ivici, a od Begumila Tonija crtica „Žena“, — „Il. Nov.“ donijele su životopis pok. Renke Milaković sa aikom.

Vojnička pripomoć kod rekvizicije govoda za vojaku. Kr. zemaljska vlada odjel za narodno gospodarstvo od 14. svibnja broj XPL 1074 upravlja je podčinjenim oblastima sljedeći otpis:

„Obzirom na to, da je neka kotarska oblast zatražila vojničku pripomoć kod provedbe rekvizicije pokojnih govoda za vojaku radi prednosti predmeta izravno od postajnog zapovjedništva, obratio se je ovamo zapovjedništvo kr. ug. 40. domobranske pješačke divizije molbom, da se u buduće slične molbe uprave izravno i to brzojavno na ređeno zapovjedništvo/ 40 H. D. Kommando Feldpost 414/, koje će se pobrinuti da se zatražena vojnička asistencija najvećim pospješanjem pruži“. Iz ovog otpisa se vidi ka kojim sredstvima oblasti raspolažu kod rekvizicije pa je potrebno da to naši stočari znadu, da se bez našde ne izvrgavaju savršnim troškovima i drugim neugodnim posljedicama.

Raspešavanje duhanekih tvorina. Okružnicom ministarstva financije od 29. prosinca 1917. povedom mnogih pritužbi istaknuto je uvjerenje, da se prodavanje duhanekih tvorina (duhana i cigara) ne provadja po postojećim propisima i da se samovoljni i slični postupak nekih prodavača protiv odredbama ministarstva te pošto je i ovo poglavarstvo ustanovilo, da neki predavači opetkrivaju sa duhanekim tvorinama poglavito svoje potjeke-gospodarske i vinogradarske radnike samo radi toga, da im plaćaju manje težačke namirice, a ostale općinove — za volju ovog pokudnog karisteljubija kojim pojedinaac monopol države privlače jedino sebi — se može da dobije duhan ili cigare bez osobite mjere ni u najmanjoj količini, — upozoruje se p. n. općinove, da evaku uskrate predaje duhanekih tvorina, od tada smjestaj prijavi kr. razdjelu financijske straže i istodobno trgov. poglavarstvu, koje će u vlastitom djelokrugu odmah propise uređovati, a osim toga i kod nadležne financijske oblasti poručivati, da se takovo nepodopštne otvorene i maleprodaje duhanekih tvorina savjesnom i običnom prodavača odmah.

Podjeda se p. n. općinove obavezuje, da je ustjed posebnog upita ministarstva financije, ustojen po ovom poglavarstvu prijedlog, da se ista odredba, prema kojoj će se duhanke tvorine prodavati u području ove općine samo uz posebne karte, koje će izdavati ovo poglavarstvo.